

Pa je šel Zalubnikar sredi zime bob sejat. Ker je držal sren, se je ves bob valil na dno njive. Pa vseeno je bil tisto leto pri Zalubnikarju tako bogat bob po celi njivi, da nikjer drugje tako.

(Temincova mati, Mlaka)

12. V Logarjevi gmajni pod Blegošem sta včasih živela divji mož in divja žena. Ko je ta stari Vresjak sejal oves pa ta mladi mu je ciljal, pride divji mož k njima. Na sebi ni imel drugega kot kožo okrog pasu pa ves kosmat je bil. Čez ramo je imel otroka; spredaj ga je za nogo držal, zadaj pa mu je visel navzdol. Divji mož je govoril počasi:

»Zdaj sej — zdaj ne — zdaj sej — zdaj ne...«

Govoril je toliko časa, dokler ni ta stari usejal celega kosa. Kar je bil ta čas usejal, ko je divji mož govoril »zdaj sej«, je sila dobro doneslo, drugo pa nič.

Vresjaka je imelo, kaj bi bil to za en mož, pa ga je toliko časa iskal po gmajni, da ga je dobil, pa vprašal, kdo je.

»Jej,« pravi divji mož, »a ste vi že kaj slišal od divjega moža. Jej, ko bi jaz dobil gorak hlebec kruha, jaz bi vam veliko povedal!«

Vresjak je šel domov po kruh pa ga prinesel možu. Ta se mu zahvali pa pravi še, da prideta čez čas skupaj. Imel je pa take roke, da, ko se je stegnil po kruh, je Vresjaku kar čudno prišlo.

(Žehcula, Malenski Vrh)

13. Divji mož je vokal, kadar je bilo lepo vreme, ker se je grdega bal. Kadar je bilo grdo, se je pa smejal, ker se je lepega troštal. Iz nosa mu je gledala kislja repa. Prišel je včasih na pašnik pa pastirja tako dolgo žgečkal, da mu je dal hlebec kruha.

(Janez Derlink, v. Fortuncev, Gor. Ravan)

14. Ta stari Gošar iz Žetine je nesel iz malna meh moke. Ko pride Zarobom, zasliši strašanski glas na jelovškem griču:

»Ho-o-oj!«

Pogleda — divji mož gre čez Blegoš proti Kalu pa ves čas vpije. Gošar je hitel domov pa pravil, koga je videl. Pa so se mu smejali. Ko pa so šli ven, so pa še dobro slišali, kako je divji mož še vpil nekje tam za Kalom:

»Ho-o-oj!«

(Valentin Rupar, v. Tinač, Gor. Žetina)

Dva furmana

15. Dva furmana sta furala od Loke gor, namenjena na videmsko žago v Poljanah. Pri Švavnarju sta pila. Eden se je po pijači slabo počutil, pa sta na Dolgih travnikih malo stran zapeljala pa legla na tla. Tisti, ki mu je bilo slabo, je zaspal z odprtimi usti. Drugi pa ga je pogledal ravno tedaj, ko se mu je repek od kače v usta potegnil. Poklical ga je, povedal mu pa ni nič, samo naprej sta hitro furala, naglo naložila dile na žagi pa spet nazaj proti Loki. Oni s kačo v sebi je bil sila slab; dejal je, da ga nekaj tako žge notri, da bo gotovo umrl.

Ko sta prifurala spet na Dolge travnike, gresta leč tja, kjer sta počivala prej. Tisti s kačo je spet zaspal, drugi je pa bedel. Kmalu je prišel gad po gadovko, ki je spečemu zlezla ven pa šla z gadom. Hitro ga je zbudil:

»Beživa od tod!«

Ko furata naprej, ga vpraša:

»A si kaj boljši?«

Oni pravi, da je. Šele potem mu je povedal, kaj je imel v sebi.

(Žehcula, Malenski Vrh)

Hudoba v podobi zalega dekleta

16. Ko so nekoč v oštariji pri Matečku v Dolenčicah na pustni večer plesali, je prišla na ples neka tako zala punca, da je vsak hotel z njo plesati. Imela je pa ves čas rokavice. Neki fant ji je naenkrat potegnil rokavice dol — in spodaj so bili kremplji. Potem so pa začeli kropiti z žegnano vodo in izganjati hudobo. Spravili so jo iz hiše, a zunaj se je spremenila v nekak kravji vamp in se zavalila dol proti Anžetcu pa po žveplu je zasmrdelo za njo.

(Kosova mati, Javorje)

Kres

17. Četenski pastirji so vsako leto naredili veliko grmado za kres na Grebljici. Celo pomlad so vlačili hosto skupaj. Ko so neko leto kurili kres, so imeli pri ognju neko grdo govorico. Kar naenkrat se pa zasliši peketanje konj. Sem po poti, ki drži v Črne, so zagledali črne jezdece brez glav, ki so na konjih drveli naravnost v kres. Ostrašeni pastirji so tekli v vas k Davčenu in od strahu padli v hišo drug na drugega. Od groze jim je teklo od glave. Okoli hiše pa je bilo še slišati cviljenje in piskanje.

(Ana Zupanc, v. Bajtarca, Četena Ravan)

Kvatrni dnevi

18. V Dolenčicah neka kmetica med tednom ni utegnila žehtati štren in jih je na kvatarno soboto. Na večer pa pride neka ženska, vzame žehtar in začne vodo nositi v žehtanje. Gospodinja je imela opraviti, da se je znebila Kvatrnice, saj bi jo bila kmalu s seboj vzela.

(Jakčula, Brinje)

19. Včasih na kvatarno soboto zvečer niso predli, sicer bi prišla Kvatrnica. Nekje so deklet, ki so morale prestiti tudi na kvatarno soboto, jamrale:

»Ohta, jaz ne bom predla!« je dejala prva.

»Jaz tudi ne!« pravi druga. Gospodinja pa udari ob mizo:

»Predle boste! Jaz sem gospodar!«

Pa so predle naprej. Gospodinja je sedela za pečjo. Kmalu se odprejo duri, notri pa pride velika bela baba — Kvatrnica, gre proti peči in pravi:

»Jaz sem tu gospodar! Kolovrate v kraj!

Pa je šla.

Potem pri tej hiši niso nikoli več na kvatarno soboto zvečer predli.

(Žehcula, Malenski Vrh)

Mora

20. Pri neki hiši je hlapca zmeraj mora tlačila. Pri hiši so imeli velikega črnega junca. Neko noč je hlapec vzel nož s seboj v posteljo in moro dregnil. Drugega dne je pa ta črni junec ležal mrtev v hlevu.

(Žehcula, Malenski Vrh)